

ren bevonden: een nieuw teken dat de historische ontwikkelingen niet stilstonden.

Onder de volksmassa's in de koloniale gebieden waren inmiddels hier en daar al stromingen ontstaan die de eis gingen stellen dat de blanke overheersers hun macht gedeeltelijk of geheel zouden overdragen. In Egypte, dat aan de top door de Britten werd bestuurd, werd in 1907 een nationalistische partij opgericht. In Brits-Indië, waar zich in de negentiende eeuw een inheemse bourgeoisie was gaan vormen, was al in 1885 een grote federatie van nationalistische groeperingen tot stand gekomen, het *Indian National Congress*, waarvan zeven jaar later de eerste leden waren opgenomen in de wetgevende raad van deze grootste Britse kolonie. Dat *Congress*, bedoeld om een vertegenwoordiging te zijn van alle inheemsen, was in feite hoofdzakelijk een beweging van Hindoes – Voor-Indische Islamiëten, vrezend dat zij in een onafhankelijk Voor-Indië onderdrukt zouden worden, vormden in 1906 de *All India Moslem League*. Elf jaar later, in 1917, in de Eerste Wereldoorlog dus, kwam de Britse regering tegemoet aan eisen die zowel door Hindoes als door Islamiëten waren gesteld: zij deed de toezegging dat Brits-Indië te zijner tijd als deel van het *Empire* een zichzelf besturend gebied zou worden welks regering verantwoordelijk zou zijn aan een eigen parlement.

Verder nog gingen de Verenigde Staten. Zij hadden in 1898 de Philippijnen in handen gekregen: de archipel welks bevolking in drie eeuwen van Spaans koloniaal bewind goeddeels gewonnen was voor het katholicisme en waar de meer ontwikkelden zich al jarenlang gekeerd hadden tegen de Spaanse overheersing. Bij de verdrijving van de Spanjaarden kregen de Amerikanen belangrijke steun van de Philippijnse nationalistische beweging; de radicale vleugel daarvan keerde zich tegen het Amerikaans gezag, begon een guerrilla en werd verslagen. Met de meer behoudende vleugel, uit welgestelden bestaande, gingen de Amerikanen in zee. Van hun ietwat bedremmeld beleid (bedremmeld omdat de Verenigde Staten hun eigen nationaal bestaan in de strijd tegen een koloniale overheerser hadden bevochten) was het uitgangspunt dat het bestuur over de Philippijnen zoveel mogelijk door Philippino's moest worden uitgeoefend. Er kwam in 1907 een louter uit Philippino's bestaande Wetgevende Vergadering, gekozen door kiezers die een zeker bedrag aan belastingen betaalden (census-kiesrecht); van de sterkste fractie was Manuel Quezon één van de leiders. Hij streefde de onafhankelijkheid na en zag het als een belangrijke verdere stap in die richting dat in '16 bepaald werd dat de Amerikaanse gouverneur-generaal een *Executive Council* naast zich zou krijgen waarin Philippino's in de meerder-